

KEMIJÄRVEN KAUPUNGIN OSALLISUUSOHJELMA 2026-2029

Onnen-
tunne

KEMIJÄRVI
LAPLAND

Johdanto

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. (Kuntalaki 22 §, 2019/175)

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden ja kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin;
- 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;
- 5) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Kemijärven kaupungissa on käytössä monipuolisia toimintoja, jotka vahvistavat kuntalaisten osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa palveluihin ja päätöksentekoon. Varhaiskasvatuksessa toteutetaan Valssikyselyjä lapsille, huoltajille ja henkilökunnalle, joiden avulla kerätään tietoa toiminnan kehittämiseksi. Opetustoimessa oppilas- ja opiskelijakuntatoiminta tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua kouluyhteisön kehittämiseen ja päätöksentekoon, ja huoltajiin pidetään yhteyttä muun muassa vanhempainvarteissa ja palautekyselyjen kautta. Kemijärvellä toimivat säännöllisesti vaikuttamistoimielimet, eli vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto, jotka tuovat esiin eri

väestöryhmien näkökulmia.

Osallistuva budjetointi mahdollistaa kuntalaisten ehdotusten ja äänestysten kautta vaikuttamisen kaupungin investointeihin, ja kuntalaisaloite.fi-kanavan kautta kuntalaiset voivat tehdä aloitteita kunnan käsiteltäväksi. Kaupunki järjestää myös kuntalaistilaisuuksia ja kylien iltoja, joissa keskustellaan ajankohtaisista asioista ja kuullaan asukkaiden näkemyksiä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kuullaan asukkaita ja muita osallisia kaavoitusprosessin eri vaiheissa, ja tiedotetaan vireillä olevista kaavoitushankkeista. Kaupungin asukailta kerätään tietoa verkkokyselyillä eri teemoista, ja palautetta hyödynnetään palvelujen kehittämisessä. Esimerkiksi kansalaisopiston kurssitoiminnan kehittäminen perustuu kyselyihin ja säännölliseen laadunarviointiin, mikä tukee asiakaslähtöistä ja laadukasta toimintaa.

Osallisuusohjelma 2026-2029 on laadittu yhteistyössä Kemijärven Järjestökiehinen ry:n Tukeva yhteisö – hankkeen kanssa. Kaupungin hyvinvointityöryhmä on koordinoanut ohjelmatyötä. Osallisuusohjelman painopisteet perustuvat kaupunkistrategiaan 2025-2030 ja voimassa olevaan hyvinvointisuunnitelmaan 2024-2025. Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty kuntalaisille 26.3.2025 järjestetyssä World Café –tilaisuudessa esitetyjen kehittämis ehdotusten, luottamushenkilöille lokakuussa 2025 toteutetun osallisuuskyselyn vastausten, hyvinvointityöryhmässä käytyjen keskustelujen, TEA Viisarin tiedonkeruiden tulosten, hyvinvointikertomuksen 2021-2024 havaintojen sekä järjestöille kesällä 2025 tehdyn kyselyn tulosten perusteella. Lisäksi tammikuussa 2025 järjestetyissä kansainvälisten kemijärveläisten ja ikääntyvien kansalaisraadeissa on käsitelty osallisuusteemaa, joista on tehty nostoja osallisuusohjelmaan.

Osallisuuden määritelmä

Yhteistyö ja vaikuttaminen

Yhteistyö ylittää rajat – niin hallinnolliset, alueelliset kuin sukupolvienkin väliset. Vaikuttaminen tapahtuu monilla tasoilla ja eri instansseissa, ja siihen tarvitaan monipuolisia viestintäkanavia. Avoin ja aktiivinen vuorovaikutus mahdollistaa sen, että jokainen voi osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin.

Osallistuminen ja tiedon saanti

Osallistuminen alkaa tiedosta. Kun tieto on helposti saatavilla ja jaettua jo varhaisessa vaiheessa, ihmiset voivat osallistua aidosti ja vaikuttaa kehitykseen. Jokaisella on mahdollisuus olla aktiivinen ja kysyä itseltään: "Mitä minä voisin tehdä?"

Kuuntelu ja analysointi

Osallistuminen ei ole vain puhumista. Se on myös kuuntelemista. Kuullun analysointi ja ymmärtäminen ovat avainasemassa, kun halutaan kehittää toimintaa ja rakentaa parempaa yhteisöä.

(Kemijärven kaupungin hyvinvointityöryhmä 2/2025)

Kunnioitus ja yhteisöllisyys

Yhteisö rakentuu kunnioituksesta ja arvostuksesta. Kun jokainen kokee olevansa osa yhteisöä, syntyy aitoa yhteisöllisyyttä. On tärkeää huomioida eri-ikäiset ja kutsua mukaan myös työikäiset. Yhteisö on vahvimmillaan, kun kaikki ovat mukana.

Äänen kuuluminen ja tapahtumat

Asukkaiden ajatuksille ja ideoille on annettava tilaa. Mahdollisuus saada oma ääni kuuluviin luo osallisuuden tunnetta. Tapahtumat, kansalaisraadit ja osallistava budjetointi ovat konkreettisia keinoja tuoda ihmiset yhteen ja tehdä päätöksiä yhdessä.

Osallisuuden painopistealueet

1. Hyvä ja sujuva arki:
Kuuntelemme asukkaita luomalla
monipuolisia osallistamis- ja
vaikuttamismahdollisuuksia.
2. Yhdenvertainen ja osallistuva
kuntalainen

Osallisuusohjelman tavoitteet

Osallisuuden
vahvistaminen
tiedottamista lisäämällä

Kylien osallisuuden
vahvistaminen

Järjestöverkostoyhteistyön
kehittäminen

Monipuoliset osallisuutta
vahvistavat tilaisuudet ja
vaikuttamiskanavat

Osallisuus
saavutettavaa ja
esteetöntä

Osallisuus on kiinteä
osa
kaupunkiorganisaation
arkea

Osallistavien toimien
vaikuttavuuden
näkyväksi tekeminen

Osallisuuden vahvistaminen tiedottamista lisäämällä

Toimenpide	Mittari
Tiedottamisen kohdentaminen osallistujille	Tapahtumiin, työpajoihin tai kyselyihin osallistuneiden määrä, Erialaisten ryhmien (nuoret, ikäihmiset, vammaiset, maahanmuuttajat) osallistuminen
Viestintäohjelman laadinta	Viestintäohjelma laadittu kyllä/ei, Palaute viestinnän selkeydestä ja saavutettavuudesta
Monikanavainen viestintä	Mitä viestintäkanavia on käytetty eri kohderyhmille
Vastuutahot	Konserni- ja elinvoimapalvelut, sivistyspalvelut, tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut

Kylien osallisuuden vahvistaminen

Toimenpide	Mittari
Kylien osallisuutta vahvistavat tilaisuudet	Tapahtumiin, työpajoihin tai hankkeisiin osallistuneiden määrä
Tiedottaminen	Viestien tavoittavuus kyläalueilla (esim. ilmoitukset, netti) Käytettyjen viestintäkanavien määrä ja sopivuus kyläalueille
Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet sekä kuntalaisraadit järjestetään monikanavaisesti	Mitä osallistumiskanavia on ollut käytettävissä Kokemus osallistumisen hyödyllisyydestä ja tiedon lisääntymisestä
Vastuutahot	Konserni- ja elinvoimapalvelut, sivistyspalvelut, tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut, Kemijärven Järjestökiehinen ry sekä kyläyhdistykset ja -toimikunnat

Järjestöverkostoyhteistyön kehittäminen

Toimenpide	Mittari
Yhteiset tapahtumat	Yhteistyötapaamisten määrä, yhteisten hankkeiden määrä
Asetetaan järjestyhteistyölle tavoitteet	Järjestöohjelman laadinta, Sovittujen toimenpiteiden ja tavoitteiden edistyminen
Järjestöverkoston laajentaminen	Mukana olevien järjestöjen määrä
Viestinnän vahvistaminen	Viestintäkanavien käyttö, kyselyt, toiminnan aikana kerätyt palautteet
Järjestöyhdysenkilön työpanoksen käyttö yhteistyön kehittämiseen	Koettu hyöty ja vaikuttavuus yhteistyöstä
Vastuutahot	Konserni- ja elinvoimapalvelut, sivistyspalvelut, tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut, Kemijärven Järjestökiehin ry ja paikalliset 3. sektorin toimijat

Monipuoliset osallisuutta vahvistavat tilaisuudet ja vaikuttamiskanavat

Toimenpide	Mittari
Kuntalaisia kuullaan suunnitelmatyön yhteydessä ja erikseen sovittuna ennakko vaikutusten arvioinnin yhteydessä asioissa, jotka vaikuttavat kuntalaisten palvelutasoon tai -verkkoon. Esimerkkeinä osallistavista työmuodoista ovat kansalaisraadit, World cafe –tilaisuudet ja kuntalaistilaisuudet.	Eri tyyppisten tilaisuuksien lukumäärä (esim. työpajat, keskustelut, tapahtumat). Tilaisuuksiin ja kanaviin osallistuneiden määrä Palaute tilaisuuksista ja kanavien toimivuudesta
Tietoisuuden lisääminen vaikuttamiskanavista	Käytössä olevien kanavien määrä ja monipuolisuus
Varmistetaan puitteet lasten ja nuorten kuulemiselle varhaiskasvatukseen, opiskelijakunnan ja nuorisovaltuuston kautta	Onko olemassa selkeät rakenteet ja toimintamallit kuulemiselle, kyllä/ei Kysely vaikuttavuuden kokemuksesta
Vahvistetaan vaikuttamistoimielimien toimintaa ja vaikuttavuutta lisäämällä vuoropuhelua valtuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien sekä viranhaltijoiden kanssa	Millä tavoin vuoropuhelua on käyty Millaisiin toimiin vuoropuhelu on johtanut
Toteutetaan lasten kyselytunteja ja perustetaan lasten parlamentti	Onko toteutettu, kyllä/ei Miten päätöksenteossa on otettu huomioon tehtyjä kehittämis ehdotuksia.
Vastuutahot	Valtuutetut ja lautakuntien jäsenet, konserni- ja elinvoimapalvelut, sivistyspalvelut, tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut

Osallisuus saavutettavaa ja esteetöntä

Toimenpide	Mittarit
Osallisuutta vahvistavat tilaisuudet järjestetään fyysisesti esteettömissä tiloissa	Esteettömien tilojen määrä, saavutettavuus eri liikkumisen tarpeisiin
Osallisuutta vahvistavissa tilaisuuksissa huomioidaan osallistujien demografinen edustus	Arvioidaan, saavutettiin tilaisuudessa väestöryhmien demografinen otanta Osallistujien joukossa erityisryhmien edustus (esim. vammaiset, ikäihmiset)
Osallisuutta vahvistavien tilaisuuksien järjestämisessä huomioidaan vieraskieliset kuntalaiset ja heidän kulttuuritaustansa	Onko tilaisuudessa ollut tulkki käytettävissä Tilaisuuden aikana tarkkaillaan, saako kaikki osallistujat tasa-arvoisesti äänensä kuuluviin (esim. koulutus, sukupuoli, ikä, kansallisuus)
Vastuutahot	Konserni- ja elinvoimapalvelut, sivistyspalvelut, tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut

Osallisuus kiinteä osa kaupunkiorganisaation arkea

Toimenpide	Mittarit
Osallisuuden sisältyy strategioihin ja suunnitelmiin	Osallisuus mainittu strategioissa ja suunnitelmissa, kyllä/ei
Kaupungin yksiköt tekevät aktiivista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa kuntalaisten osallisuuden vahvistamiseksi	Millaisia toimia on toteutettu Minkä tahojen kanssa toimia on toteutettu
Vastuutahot	Valtuutetut ja lautakuntien jäsenet, konserni- ja elinvoimapalvelut, sivistyspalvelut, tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut

Osallistavien toimien vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen

Toimenpide	Mittarit
Kartoitetaan kehittämistoimenpiteiden tarve	Osallistavien toimien pohjalta syntyneet kehittämistoimet
Osallistavien toimien vaikutusten näkyvyys päätöksenteossa	Miten toimenpide-esityksiin on reagoitu Kuinka moni osallistava toimi on johtanut konkreettisiin päätöksiin
Viestitään kuntalaisille osallistavien toimien vaikutuksista sekä yleisesti, että kohdennetusti toimintoihin osallistuneille	Kuinka usein ja missä kanavissa vaikuttavuudesta viestitään
Vastuutahot	Konserni- ja elinvoimapalvelut, sivistyspalvelut, tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut

Osallisuusohjelman arviointi ja seuranta

Osallisuusohjelman toteutumista seurataan osana Kemijärven kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Osallisuusohjelmaa tarkastellaan yhdessä hyvinvointikertomuksen kanssa, ja sitä päivitetään tarpeen mukaan valtuustokausittain. Kehittämistoimenpiteistä vastaavat Kemijärven kaupungin toimialat yhteistyössä muiden sidosryhmien kanssa.

